

Glibberige schoonheid

Een 'nest' slangalen

Er is veel gedoe over de laatste tijd. Ook in de Tweede Kamer. Over de paling, *Anguilla anguila*. Hij zou aan het uitsterven zijn door overbevissing vooral. En het is bekend: er zijn ook duikers die hem liever op een toastje zien dan onderwater.

TEKST EN FOTO'S **MARION HAARSMA**
ONDERWATERFILM.NL

Paling in de Spiegelplas

Paling verscholen in waterplanten

Paling in Grevelingen

Feit is: er komen er steeds minder voor in de Europese wateren. En met ook al die fuiken in o.a. de Grevelingen is het een wonder te noemen dat ze nog tegengekomen worden. Maar vaak zijn ze nog te zien bij nachtduiken in zoet water. En ook in de Grevelingen, ondanks alle fuiken van de vissers! Kwestie van achter het net vissen?

DOLKJES In tropisch water is murene te vinden die met zijn lange lijf en gladde huid veel op de paling lijkt. En ook nachtactief. Bekend

om de open bek met tanden als dolkjies. Een zeer succesvolle vissoort; overal zijn ze tegen te komen. De grote buine murene uit de Rode Zee (*Gymnothorax javanicus*) en de kleine spookmurene (*Siderea grisea*), wit met zwarte stippen, in het Engels Peppered moray eel.

In het Caraïbisch gebied zijn de grote groene murene (*Gymnothorax funebris*) en de gespikkelde murene (*Gymnothorax monochoous*) algemeen bekend. Vaak zitten ze in een hol en steekt de geopende bek naar buiten. Ze wor-

den gepoetst door kleine visjes, die ook nooit op de foto willen, ze verschuilen zich altijd aan de andere kant van de vis en nooit eens aan de kant, waar de fotograaf klaar zit met de camera.

MOED Tot vorig jaar tijdens een trip naar Bali en natuurlijk tijdens een nachtduik. Het was een beetje een zielig beestje, een kleine murene (*Gymnothorax rueppelliae*), zonder hol. Er was ook geen koraal om in te schuilen, maar hij had wel 2 paarse kappersgarnalen (*Stenopus hispidus*) in zijn huis, die hem aan het poetsen waren. Zonder angst kroop er eentje over de kop, zomaar in de open bek, waar halen ze de moed vandaan?

Natuurlijk, wel eerder poetsgarnalen gezien bij murenes (*Gymnothorax flavimarginatus*), maar dan was het vaak de gestreepte garnaal (*Lysmata amboinensis*), of die rode met witte strepen (*Rhynchocinetes durbanensis*). Het leukst is wel een murene die gepoetst wordt door een bijzondere rode garnaal (*Lysmata debelius*). Zoals de naam als zegt heeft Helmut Debelius deze garnaal ontdekt en jarenlang in zijn aquaria gekweekt!

SABANG BEACH De meeste foto's van murene zijn in Sabang Beach (Puerto Galera, Filippijnen) gemaakt. De geelkop murene met zwarte stippen (*Gymnothorax fimbriatus*) en de witoog murenen (*Syrderea thyrsoidea*) zijn hele gewone soorten. De witte kraalooogjes van de laatste zijn wel erg grappig. En, gelukkig zijn ze ook niet zo schuw. Bijna alle dieren van Sabang zijn fotografen vriendelijk te noemen!

Een paar murenes, die weinig voorkomen zijn de parelmurene (*Gymnothorax meleagris*), ook wel witbekmurene genoemd en sneeuwvlok (*Echidna nebulosa*). Maar uiterst zeldzaam en schuw is de zebra murene (*Gymnomuraena zebra*). Waarom die zo heet maakt de foto wel duidelijk. Ooit, op de Malediven, ook de netmurene (*Gymnothorax favagineus*) gezien, best wel tam, en tot zeer dichtbij te be-

Netmurene bij de Malediven

Murene met kappersgarnaal bij Bali

Zebramurene

Murene met *Lysmata debelius*

Parelmurene bij Curaçao

Blauwe spookmurene bij Sabang

Zwarte spookmurene bij Sabang

Gele spookmurene bij Lembeh

naderen. Waarschijnlijk wel iedere dag door duikers bezocht. Beiden flitsers konden zelfs in zijn bek worden gericht, waardoor een aardig 'kijkje' werd gekregen in zijn keelgat!

KLEUREN Ook in Sabang voor het eerst de spookmurenes (*Rhinomuraena quaesita*). De naam klinkt erg gevaarlijk. Een open bek met tandjes plus de rare uitsteeksels op de kop. Om nog beter te kunnen ruiken waarschijnlijk, want in het algemeen kunnen murenes slecht zien. Deze soort is kleiner en verbergt zich vaak in het zand. Pas na lang wachten komen ze met het koppetje naar buiten en kunnen de foto's worden gemaakt. Door de prachtige kleuren is deze soort toch leuker dan de ge-

wone murenes. Vooral op het huisrif in Sabang (La Laguna Point) zijn ze vaak te vinden.

Spookmurenes met de blauwe kleur (Debelius blijft volhouden dat dat de kleur van het jonge vrouwtje is) en de zwarte (het mannetje) waren al gefotografeerd. Nog niet de gele, dat moet het volwassen, oudere vrouwtje zijn. Jarenlang op zoek naar geweest. En eindelijk, vorig jaar, in Lembeh street. Raak! Overigens: een andere theorie is dat de zwarte kleur het jonge dier is, de blauwe het mannetje en de gele het volwassen vrouwtje. Kortom, de boeken spreken elkaar tegen.

IN HET ZAND Nauw verwant en nog grotere griezels zijn de slangalen. Meestal zitten ze helemaal verborgen in het zand en zodoende zijn ze niet vaak te zien. Soms steekt alleen de kop er bovenuit, dat is vaak 's nachts. De vuur-slangaal (*Brachysomophis cirroceilos*) is wel het meest opvallend, de bruine zwartvinslangaal (*Ophichthus melonochir*) is het meest bekend. Heel zeldzaam zwemmen ze vrij, maar zodra ze zich bedreigd voelen, gebruiken ze hun staart om zich razendsnel in te graven.

Toch drie verschillende soorten loszwemmend kunnen fotograferen. Een witte met puntige kop, de naam niet van kunnen vinden, ook weer op het huisrif (nachtduik) Sabang, de bekende clownslangaal (*Ophichthus bonaparti*) en een mooie murene met zwarte vlekken. Ook niet te vinden in de boeken, maar volgens Fish base zou die de Many eyed Snake eel moeten heten (*Ophichthus polythalmus*).

CHAOS Een ongevaarlijke slangaal is wel de (*Myrichthys breviceps*), op Curaçao regelmatig

Slangalen op Curaçao

Fraaie vrijzwemmende slangaal op Sabang

Rode slangaal

te zien. Gewoon midden op de dag was die lekker aan het rondscharrelen, bezig met voedsel zoeken. Ogenschijnlijk liet hij zich niet door de duikers storen, maar hij zwom er toch wel steeds van weg, dus moet hij ze wel degelijk zien. Soms ook meerdere bij elkaar. En tijdens een tocht hebben rondom Cebu vond de gids tijdens een nachtduik een hele groep van deze slangalen. Eerst alleen maar staarten te zien, toen zwommen ze heel druk heen en weer. Zoveel slangalen nog nooit bij elkaar gezien. En maar piekeren hoe hier een foto van te maken, van deze chaos. Meteen veel zweefvuil natuurlijk. Toch geprobeerd en uiteindelijk bleven er 4 over, die met hun kopjes uit een hol staken.

Wat ze aan het doen waren? Was er voedsel of waren ze heel heftig met elkaar aan het paren? Er is zoveel nog niet bekend van deze glibberige schoonheid en de gehele onderwaterwereld.

Informatie: fish base

<http://www.expeditionfleet.com>

Aqualifeimages

Visboeken van Helmut Debelius:

Asia Pacific reef guide en *Indian Ocean reef guide*

Crustacea of the World (Debelius)

Koraalvissen centrale indo-pacific van Dieter

Eichler en Robert Meyers

Koraalvissen Indische Oceaan van Dieter Eichler

en Ewald Lieske

Vrijzwemmende slangaal bij Sabang

Karakteristieke pose voor een slangaal: alleen de kop is zichtbaar in het zand

